

Forskningstrender i norske doktorgradsavhandlinger innen barnehagefeltet: en litteraturgjennomgang fra 2012 til 2022

Hilde Hofslundsengen^{1*}, Lisbeth Ljosdal Skreland², Marit Bøe³ & Karin Hognestad³

¹Høgskulen på Vestlandet, Norge

²Universitetet i Agder, Norge

³Universitetet i Sørøst-Norge, Norge

***Korrespondanse:** Hilde Hofslundsengen, e-post: Hilde.Hofslundsengen@hvl.no

Sammendrag

Doktoravhandlinger er sentrale forskningsbidrag som kan videreutvikle kunnskap for barnehagefeltet. Hensikten med denne litteraturgjennomgangen er å få oversikt over trender innen barnehageforskning. Mer presist, hvilke metodiske tilnærminger som har blitt brukt i doktoravhandlinger og hvilke temaer som har blitt prioritert. Vi søkte i Cristin etter doktoravhandlinger, og supplert med Google-søk og snøballmetoden. Det endelige utvalget bestod av 109 avhandlinger. Mellom 9 og 11 avhandlinger har blitt godkjent årlig i perioden, hvorav flesteparten av avhandlingene har vært artikkelbaserte. Resultatene viste at kvalitativt design ble brukt i 78 av avhandlingene, med observasjon og intervju som typiske datainnsamlingsmetoder. Kvantitativt design ble brukt i 17 avhandlinger og flermetodisk design i 14. Utvalget var oftest barnehagelærer (88) og/eller barnehagebarn (77). Flesteparten av doktorandene (96) var kvinner. Rundt halvparten (59) av doktorandene hadde selv barnehagelærerutdanning, noe som tyder på at mye av avhandlingsarbeidet har et innenfra-perspektiv. Vi identifiserte 13 temaer, hvor *fagområder fra rammeplanen som forskningsfokus, overordnet profesjonspraksis og inkludering, mangfold og spesialpedagogikk* var hyppigst undersøkt, mens temaene *vitenskapelige metoder* og *barnehagelærerutdanningen* var minst undersøkt. Samlet etterlyses økt metodevariasjon og flere studier hvor de yngste barna, foreldre og/eller styrerne inngår i utvalget.

Nøkkelord: norske doktoravhandlinger; forskningstrender; metodevalg; utvalg; barnehage

Abstract

Research Trends in Norwegian Doctoral Theses within the ECEC Field: A Literature Review from 2012 to 2022

Doctoral theses are central research contributions that can develop new and improved knowledge for the field of early childhood education and care (ECEC). Hence, this literature review aims to get an overview of trends in ECEC research. More precisely, we have investigated which methodological approaches have been used in doctoral theses in Norway and what research themes have been prioritized. We searched Cristin for doctoral dissertations, supplemented by Google searches and the snowball method. The final selection consisted of 109 theses. Between 9 and 11 theses have been approved annually during the period, most of which were article-based. The results showed that qualitative design was used in 78 of the theses, with observation and interview as typical data collection methods. A quantitative design was used in 17 theses and a multi-method design in 14. The participants were most often ECEC teachers (88) and/or ECEC children (77). Most of the doctoral students (96) were female. Around half (59) of the doctoral students had ECEC teacher training (bachelor's degree), suggesting that much of the dissertation work has an inside perspective. We identified 13 themes across the included thesis, where *subject areas from the framework plan as research focus, general professional practice, and inclusion, diversity, and special needs education* were the most frequently investigated, while the themes *scientific methods* and *ECEC teacher training* were the least investigated. There is a call for increased method variation and more studies where the youngest children, parents, and/or managers are included as participants in the research.

Keywords: Norwegian doctoral theses; research trends; choice of method; participants; early childhood education and care

Fagredaktør: Ellen Beate Hansen Sandseter

Innledning

Barnehagefeltet er et relativt nytt forskningsfelt. På nittitallet var forskningsmiljøene små og knyttet til barnehagelærerutdanningen, og det var et stort behov for mer forskning, særlig ettersom «barnehagen kommer til å bli et tilbud for alle barn, og ikke bare et selektivt tilbud for noen få» (Alvestad et al., 2009, s. 40). I dag er barnehageplass blitt en rettighet for barn. Antall barn som er i barnehagen har økt fra 66 prosent av alle barn i alderen 1–5 år i 2002 til 93 prosent i 2022 (Steen-Johnsen, 2023). De siste årene er det særlig blitt flere ettåringer som har barnehageplass. Omfanget av barnehageforskning har tiltatt parallelt med utvidelsen av tilbudet (Furenes et al., 2021), og en viktig del av denne forskningen er doktoravhandlinger. Doktoravhandlinger kan vise hva som regnes som sentrale tema å forske på i norske barnehager (Alvestad et al., 2009). Tendensene i doktoravhandlingene kan kaste lys over områder hvor det trengs mer forskning og hvilke metoder som er hyppig brukt i barnehageforskning. Det kan også få frem om forskningen hovedsakelig har et innenfra-perspektiv, altså doktorander (i artikkelen brukt som en felles betegnelse for stipendiater eller doktorgradskandidater) med barnehagelærerutdanning som selv forsker på barnehagen, eller et utenfra-perspektiv, der doktorander fra andre felt eller disipliner forsker på barnehagen. Dette har ikke tidligere blitt eksplisitt undersøkt i norsk kontekst. Hensikten med denne litteraturgjennomgangen er derfor å få en oversikt over hvilke metodiske tilnærminger som har blitt brukt i doktoravhandlinger innen barnehagefeltet det

siste tiåret og hvilke temaer som har blitt prioritert, for slik å kunne informere fremtidige avhandlingar og barnehageforskning.

Metodisk tilnærming i foreliggende oversikter om barnehageforskning

Det har ikke vært gjennomført en systematisk litteraturoversikt av norske doktoravhandlingar. Det har imidlertid vært undersøkt doktoravhandlingar innen feltet barnepedagogikk i Sverige i tidsrommet 1980–1999 (Klerfelt, 2002) og småbarn (1–3 år) i Finland i perioden 1994–2009 (Hännikäinen, 2010). Det har dessuten vært gjennomført flere undersøkelser av barnehageforskning generelt i Norge (Alvestad et al., 2009; Bjørnstad & Samuelsson, 2012; Borg et al., 2008; Gulbrandsen et al., 2002; Kunnskapsdepartementet, 2018) og Norden (Evertsen et al., 2015; Furenes et al., 2021; Sommersel et al., 2013). En relativt fersk rapport om barnehageforskning i de skandinaviske landene (Furenes et al., 2021) viser tydelig økning i forskningsartikler med barnehagefokus. I 2019 ble det publisert over to hundre studier, noe som er en firedobling siden 2006. Selv om forskningsmengden har tiltatt, er det fremdeles behov for mer kunnskap. Furenes et al. (2021) diskuterte årsaker til denne økningen, deriblant flere muligheter til å søke forskningsmidler og etablering av forskerskoler. Dette har også betydning for antall doktoravhandlingar. Gjennom tilslag på forskningsmidler kan flere ha fått mulighet til å få en stipendiatstilling. Opptak på forskerskoler som for eksempel Nasjonal forskerskole for lærerutdanning (NAFOL) (2010–2022) og den nylig opprettede forskerskolen NORBARN (2023) for doktorander innen barnehagefeltet kan bidra til at doktorander får hjelp til å fullføre en doktorgrad.

Valg av metodisk tilnærming har vært undersøkt i tidligere forskningsoversikter (Borg et al., 2008; Evertsen et al., 2015; Furenes et al., 2021; Sommersel et al., 2013). Med unntak av Sommersel et al. (2013) rapporterer de andre oversiktene en klar overvekt av kvalitative metoder. Furenes et al. (2021) avdekket at observasjon var den mest brukte metoden. Det var valgt som metode i halvparten (48 prosent) av de undersøkte barnehagestudiene i 2019, mens intervju ble brukt i en tredjedel (30 prosent) og tester i fem prosent. Formålet med studiene var oftest å skulle beskrive et fenomen, eller å undersøke sammenhengen mellom noe. I vurdering av forskningskvalitet i studiene viste analysene en styrket kvalitet (Furenes et al., 2021), men at en større andel av de kvalitative studiene hadde lavere kvalitet enn de kvantitative studiene. Imidlertid var forfatterne usikre på om den tilsynelatende forskjellen faktisk var reell, eller om det hadde med skjevhet i vurderingssystemet av kvalitet å gjøre. Ekspert rapporten om barnehagelærerrollen avdekket også at de fleste studiene i tidsperioden fra 2007 til 2017 var små, kvalitative studier med få informanter. Sommesel et al. (2013) fant derimot en ganske jevn fordeling mellom kvalitative og kvantitative metoder i sin literaturgjennomgang om hva kvalitet i barnehagen er. Mens flesteparten av de andre oversiktene som har hatt som mål å oppsummere all forskning på barnehagefeltet, ble kun studier som omhandlet kvalitetsbegrepet inkludert i Sommersel et al. (2013). Blant de inkluderte

39 studiene var det 24 studier som undersøkte kvalitet målt som barnehagens innvirkning på barns utvikling.

Egen utdanningsbakgrunn kan ha metodisk betydning for eksempel for doktorandens for forståelse og valg av forskningsspørsmål (Klerfelt, 2002; Repstad, 2007). Klerfelt (2002) fant at i sin oversikt at doktorandene hadde ulike bakgrunner, fra psykologer, barnehagelærere, fritidspedagoger, jurister og medisinerer, for å nevne noen. Doktorandene som selv hadde arbeidserfaring fra barnehage eller fritidspedagogikk beskrev gjerne selv i avhandlingen om sine erfaringer som praktikere og mente selv at erfaringer fra praksis hadde avgjørende betydning for deres forskning (Klerfelt, 2002). Vi vil likevel anta at det kan være noen utfordringer knyttet til å forske i et felt der man selv har profesjonell kunnskap om det som foregår, ettersom en kan bli «blind» for fenomenen i barnehagekulturen og dermed ikke se alt som foregår. Ifølge Repstad (2007, s. 38–40) kan man også være tilbøyelig til å velge side; man er mer lojal og kan således miste den akademiske distansen. Samtidig gir det å kjenne kulturen og fagfeltet også fordeler. Når man forsker på sin egen yrkesgruppe, kjenner man de lokale kodene og vil trolig få ærligere svar av informantene. Eksperttrappen peker på noe av det samme: at praksisrettet forskning er viktig, og anbefaler at forskning utvikles i dialog med både praksisfeltet med barnehagelærerutdannere og andre forskningsmiljøer som har et distansert blikk (Kunnskapsdepartementet, 2018). Klerfelt (2002) beskriver en pågående diskurs om hvem som var praktikere og hvem var teoretikere blant doktorandene. Hun fant at doktorandene med tidligere yrkeserfaring fra feltet beskrev dette i positive vendinger som at man lettere får tilgang til indre livet, eller har en bedre forståelse for det man ser, mens teoretikerne ikke skrev noe spesifikt om sine erfaringer. Klerfelt (2002) argumenterer for at det i stor grad handler om være klar over sine egne motiv for forskning og reflekter over fordeler og bakdeler med egen bakgrunn som doktorand.

Tematisk innhold i tidligere oversikter over barnehageforskning i Norden

Klerfelt (2002) identifiserte 67 avhandlinger og oppsummerte temaene fra de svenske doktoravhandlingene i ni områder: barneomsorg og samfunnet, syn på barnet, barnets virksomhet, barn med spesielle behov, miljø for barneomsorg, profesjon, utdanning, kjønn og historiske tilbakeblikk. Avhandlingene dreide seg altså om barnet, herunder syn på barnet, barnets virksomhet og barn med spesielle behov, men også om barneomsorgens rolle i samfunnet, herunder offentlig og privat sosialisering, samt reproduksjon. I temaet *profesjon* ble det blant annet undersøkt hvordan barnehagelærer og fritidspedagogen så på egen yrkesrolle, mens utdanning handlet om studenters tilegnelse av pedagogisk kompetanse og utdanningens innhold. Områder som Klerfelt (2002) fant at var forsket lite på var innvandring og privat versus kommunal virksomhet, samt at det var få studier av barne- og ungdomsarbeidere og mer fagspesifikke læreprosesser på ulike emneområder som barns skriving, musikalske utvikling og bruk av digitale midler. Det var også få avhandlinger

med et komparativt perspektiv. Lite komparativ forskning har også blitt understreket i andre rapporter (Gulbrandsen et al., 2002; Kunnskapsdepartementet, 2018). Hännikäinen (2010) identifiserte åtte avhandlingar som undersøkte barn mellom ett og tre år i finske barnehager. Fem av disse avhandlingene hadde tema relatert til barnehagens innhold som matematikk, musikk og lek. En handlet om tilvenning til barnehage, en om interaksjon i organiserte aktiviteter og en om søvnrytme og stress i barnehagen for små barn. Med et unntak var samtlige av de åtte avhandlingene kvalitative, alle doktorandene var kvinner og flere hadde arbeidet i barnehage tidligere, noe Hännikäinen (2010) argumenterte for at kunne være en forklaring på den praksisnære forskningen.

Tidligere oversikter over barnehageforskning har identifisert ulike tematiske områder i barnehagen som har blitt forsket på, for eksempel fagspesifikke tema som språk, matematikk og IKT (Alvestad et al., 2009; Borg et al., 2008), flerkulturelle tema (Alvestad et al., 2009), de yngste barna i barnehagen (Alvestad et al., 2009; Borg et al., 2008), natur og fysisk aktivitet (Alvestad et al., 2009), veiledning (Alvestad et al., 2009), kjønn og likestilling (Borg et al., 2008), inkludering (Borg et al., 2008; Gulbrandsen et al., 2002), medvirkning (Borg et al., 2008), fysisk miljø (Borg et al., 2008; Evertsen et al., 2015), relasjoner (Evertsen et al., 2015), organisasjon og pedagogisk ledelse (Evertsen et al., 2015;) og hjem–barnehage-samarbeid (Evertsen et al., 2015). Ifølge Borg et al. (2008) handlet mye av forskningen om livet i barnehagen. Forskningsgjennomgangen i ekspertrapporten om barnehagelærerrollen viser til ulike temaer knyttet til ulike sider ved profesjonsutøvelsen (Kunnskapsdepartementet, 2018). I den siste rapporten til Furenes et al. (2021) beskrives temaene som undervisning og læring, pedagogiske praksiser, organisasjon og ledelse, barnets perspektiv, læreplaner, like muligheter og evaluering og vurdering.

Til tross for økt forskning på feltet har rapportene utpekt ulike områder hvor det trengs mer forskning (Evertsen et al., 2015; Furenes et al., 2021; Kunnskapsdepartementet, 2018), som eksempelvis tilknytning, læringsmiljø og pedagogisk arbeid med de yngste barna. Ekspertgruppen om barnehagelærerrollen (Kunnskapsdepartementet, 2018, s. 258) peker på noe av det samme – at praksisrettet forskning er viktig, og anbefaler at forskning utvikles i dialog med barnehagelærerutdannere og andre forskningsmiljø som kan se praksis med et distansert blikk. Evertsen et al. (2015) fremhevet betydningen av mer forskning på tilknytning og relasjoner mellom personal og barn i barnehagen, de yngste barna og læringsmiljøet de trengjer, samt mer forskning på assistenter og hva de gjør både i samspill med barn og i samarbeid med heim. Furenes et al. (2021) fant at flertallet av de inkluderte studiene i deres litteraturoversikt hadde som hensikt å beskrive et fenomen, mens kausale forhold var lite undersøkt. Det var også færre studier som inkluderte barn under tre år.

Vår studie

I denne studien er det doktoravhandlingar vi har valgt å undersøke. Doktoravhandlingar kan si oss noe om hva nye forskere innen feltet er opptatt av, og dermed noe om trendene i

feltet. Doktoravhandlinger har også vært gjennom en kvalitetsvurdering av bedømmelseskommisjonen, og kan derfor antas å ha god kvalitet. Gjennom å se bakover på hva som har vært fokus og få opp en kunnskapsbase, var hensikten videre å få innsikt i hva som trengs mer kunnskap om fremover. Følgende forskningsspørsmål ble derfor stilt: *Hva karakteriserer doktorgradsavhandlinger som omhandler det norske barnehagefeltet det siste tiåret?*

I «karakteriserer» legger vi type avhandling, metodisk tilnærming, avhandlingens språk, tema i avhandlingene og doktorandens bakgrunn, samt institusjon doktorgraden er avlagt, i likhet med Klerfelt (2002). I tillegg har vi undersøkt hvem som var utvalg i avhandlingene. Vi avgrenset vår studie til å handle om barnehagen og ikke SFO eller småskolen, vi har også avgrenset studien til å handle om tiåret 2012–2022, fordi det ville gi oss en oversikt over nyere avhandlinger.

Metode

Metodisk er dette en såkalt «avgrenset litteraturgjennomgang» (eng. *scoping review*; Munn et al., 2018) hvor man undersøker mengden forskning som eksisterer (for vår del antall avhandlinger) og hva slags forskning det er, samt drøfter mulige kunnskapshull basert på disse resultatene. Avgrensede litteraturgjennomganger brukes for å undersøke nettopp omfanget av forskning innen et bestemt felt, og har likhetstrekk med systematiske litteraturgjennomganger i metodisk strenghet og transparente prosesser (Munn et al., 2018). Vi har brukt The Preferred Reporting Items for Systematic reviews and Meta-Analyses (PRISMA) for å rapportere søk og gjennomgang (Page et al., 2021).

Vi søkte etter doktoravhandlinger med Cristin som hoved-database. Videre ble Google Scholar brukt i tillegg til snøballmetoden for komplementære søk, det vil blant annet si at vi har lett gjennom nettsider til barnehageforskningsmiljøer som vi kjente til for å finne aktuelle doktorander. Søkeordene var barnehage ELLER preschool ELLER kindergarten ELLER early childhood education OG doktoravhandling ELLER Ph.D. ELLER thesis. Siste søk ble gjennomført i desember 2022.

Før søket ble utført, ble det laget en oversikt over inklusjons- og eksklusjonskriterier. Inklusjonskriteriene var doktoravhandlinger avlagt ved en norsk institusjon mellom 2012 og 2022, med søkelys på det norske barnehagefeltet. Sagt på en annen måte; at avhandlingene hadde tema som var rettet mot eller knyttet til barnehagen. Vi ønsket å inkludere de avhandlingene som bidro med kunnskap om barnehagen, uten at de måtte ha bestemte tema. Eksklusjonskriteriene var doktoravhandling avlagt i 2011 eller tidligere, ikke søkelys på barnehagefeltet, ikke opptak på norske doktorgradsprogram eller ikke hatt deltakere eller annet utvalg (for eksempel dokumenter eller inkluderte studier) fra norske barnehager. I likhet med Gulbrandsen et al. (2002) fant vi også studier med barn i barnehagealder som utvalg, men som ikke bidro med kunnskap om barnehagen eller det som skjer der.

For eksempel hvor det ble undersøkt hjemmesituasjon, barnevern, diagnoser og medisinsk forskning uten søkelys på barnehage. Disse ble ekskludert fra vår studie.

De fleste avhandlingene var åpne og tilgjengelige online, men noen få ble bestilt fysisk gjennom biblioteket. Aktuelle avhandlinger ble gjennomgått og kodet av forfatterne, og uenigheter ble løst gjennom diskusjon i gruppen. De inkluderte avhandlingene ble kodet i Excel med informasjon om doktorand, årstall, tittel, hovedproblemstilling for avhandling, metode, utvalg og om doktorand hadde utdanning som barnehagelærer. Informasjon om barnehagelærerbakgrunn ble funnet i avhandling, informasjon om disputas, informasjon fra universitet/høgskoles hjemmeside eller ved hjelp av forespørsel via e-post. Tjue prosent av de inkluderte avhandlingene ble dobbelkodet av første- og sisteforfatter for å sikre valid koding. Analyse av dobbeltkodingen viste en høy interrater enighet på 96 prosent.

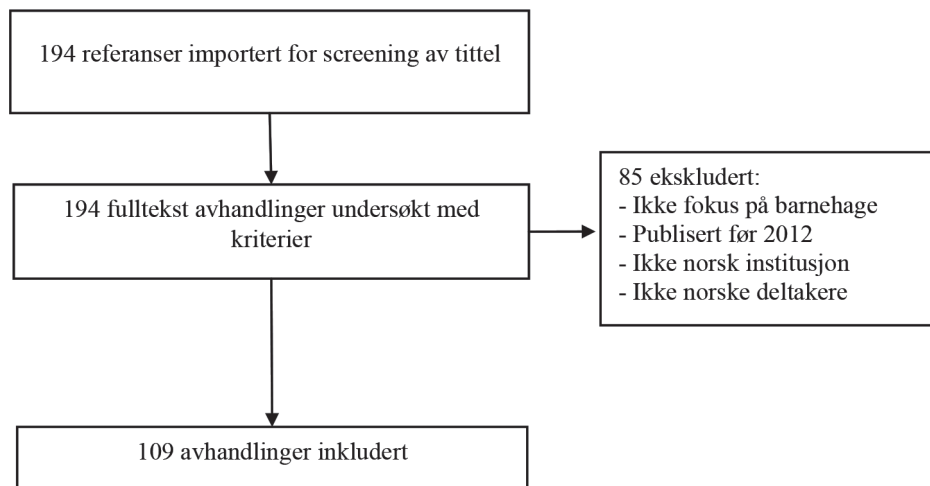
Vi brukte frekvensanalyser for å vise en oversikt over avhandlingene. For å få frem tema, ble det brukt tematisk innholdsanalyse (Braun & Clarke, 2006) basert på avhandlingens tittel og problemstilling eller hensikt. Analysearbeidet med tema var komplisert, da doktorandene kunne ha flere temaer i sin avhandling. Det er selvsagt naturlig, ettersom en avhandling ofte består av flere arbeider. I disse analysene ble kategorier og tema gjennomgått i to omganger, og i tilfeller hvor avhandlingene kunne høre til flere tema, ble det diskutert i forfattergruppen hva vi oppfattet som hovedtema. I og med at vi tok utgangspunkt i tittel og problemstilling eller hensikt, kan likevel det ha medført at noen avhandlinger i vår oversikt kanskje har fått et snevrere tema enn hva doktoranden selv ville ha oppgitt.

Resultat

Vi identifiserte 194 aktuelle doktoravhandlinger. Ingen av disse ble ekskludert på grunnlag av tittel-screening da de kunne være aktuelle, og de ble derfor overført til fulltekst-screening. Avhandlingene ble gjennomgått på fulltekstnivå for å undersøke forhåndsdefinerte inkluderings- og ekskluderingskriterier (se figur 1, flytskjema). Her fant vi at ikke alle hadde fokus på barnehage og at noen var publisert før 2012. 109 avhandlinger ble inkludert i utvalget. I 2012 var det kun én avhandling som ble godkjent, mens det i 2013 økte til åtte godkjente avhandlinger. Deretter har årlig antall avhandlinger vært mellom 9 og 11 avhandlinger, med unntak av 2020, hvor hele 17 avhandlinger ble godkjente.

Metodiske valg i avhandlingene

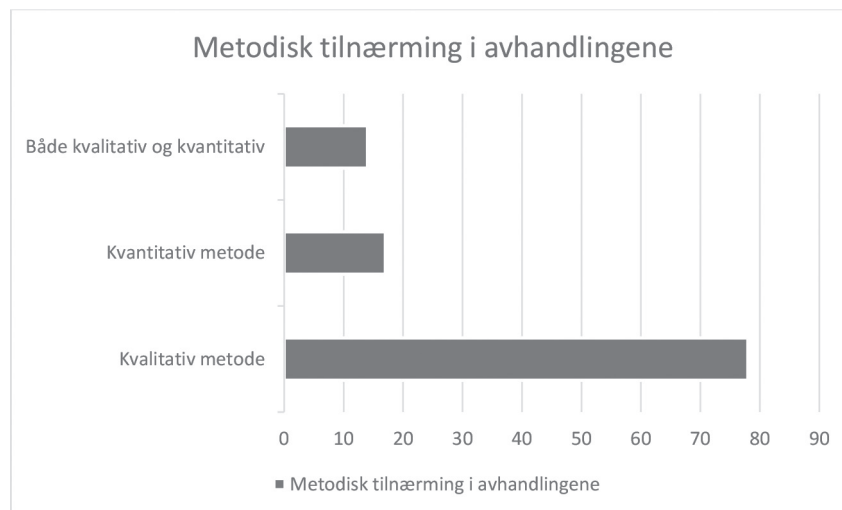
Blant avhandlingene var 82 (75 prosent) artikkelbaserte, med mellom tre (42), fire (33), fem (6) eller syv (1) artikler samt en kappe. Flesteparten av kappetekstene i avhandlingene (73; 67 prosent) var skrevet på norsk, mens 36 (33 prosent) var skrevet på engelsk. Blant avhandlingene med norskspråklig kappetekst, var det seks (8 prosent) av avhandlingene som hadde alle artikler på norsk og ni (12 prosent) avhandlinger som hadde alle artiklene

Figur 1. Flytskjema som viser prosessen med screening fra identifiserte til inkluderte avhandlinger.

på engelsk. Flertallet av de artikkelbaserte avhandlingene hadde altså norskspråklige kappetekster og minst én engelskspråklig artikkel. Videre var 27 (25 prosent) avhandlinger monografier. Kun en av de 27 monografiene var på engelsk, resten var skrevet på norsk.

Metodisk brukte 78 (72 prosent) avhandlinger et kvalitativt design, 17 (16 prosent) et kvantitativt design, og 14 (12 prosent) avhandlinger brukte både kvalitativt og kvantitativt design (se figur 2). Med ett unntak brukte samtlige monografier kvalitative metoder.

Figur 2. Oversikt over forskningsdesign i de inkluderte avhandlingene.

Blant de kvalitative datainnsamlingsmetoder var det stor variasjon, med bruk av observasjon (hovedsakelig video), intervju (individuellt eller i gruppe), feltnotat og dagboknotat, skygging, dokumentanalyse, fotografi og kunstuttrykk. Feltstudie/etnografi var design i mange av avhandlingene, med variasjon fra enkeltcase til tre–fire barnehager som utvalg. Flere doktorander gjennomførte diskursanalyser eller dokumentanalyser av politiske dokumenter om barnehagen eller rammeplanen, ofte i tillegg til empiriske undersøkelser.

I kvalitative avhandlinger med barnehagebarn som deltakere, var observasjon, gjerne i form av feltobservasjoner eller videoobservasjoner av eksempelvis lek, samspill eller aktiviteter der barna deltok, langt hyppigere brukt enn barneintervju eller samtale med barna. Intervju med barn (individuell eller i gruppe) ble brukt i ni av avhandlingene. I noen få avhandlinger ble videogjenkalling brukt i intervju av personale, hvor videoobservasjoner var utgangspunkt for samtale med barnehagelærere. På lignende vis ble fotografier brukt som data i et fåtall av studier, hvor foto også ble brukt som utgangspunkt for samtale i barneintervju. Kun to avhandlinger var utelukkende teoretiske, mens to andre avhandlinger hadde to av tre artikler teoretiske.

Det var mindre variasjon i metodebruk i de kvantitative datainnsamlingsmetoder. Det ble brukt spørreskjema, tester (for eksempel språktester og akselerometer) og systematiske litteraturgjennomgang med meta-analyse. Avhandlingene varierte i forskningsdesign fra ikke-eksperimentell design med ulike utvalg, større populasjonsstudier (med over 20 000 deltakere), og eksperiment med intervensjon. Avhandlingene med både kvalitative og kvantitative design brukte kombinasjoner som intervju og observasjon, spørreskjema, dokumentanalyse og tester.

Doktoravhandlingene med empirisk utvalg varierte, med barnehagelærere som jobbet direkte med barn som den hyppigste undersøkte gruppen, deretter barnehagebarn (tabell 1). Både barnehagepersonale og barnehagebarn inngikk som deltakere i 60 (56 prosent) avhandlinger, mens bare barnehagepersonalet deltok i 29 (27 prosent) avhandlinger, og i 18 (17 prosent) avhandlinger var barnehagebarna utvalget.

Tabell 1. Oversikt over utvalg i de 107 avhandlingene med empirisk utvalg

Utvalg	Antall avhandlinger
Barnehagelærere	87
Barnehagebarn	77
Med barn under tre år	25
Fagarbeidere/assistenter	41
Foreldre	15
Styrere	12
Barnehagelærerstudenter	6
Barnehagelærerutdannere	3

Notat. Flertallet av avhandlingene inkluderte ulike utvalg. To avhandlinger var teoretiske.

Doktorandenes bakgrunn

I tabell 2 vises en oversikt over hvor doktorandene har disputert. Det er klart flest avhandlinger innen barnehagefeltet avlagt på NTNU, deretter fra universitetene i Stavanger, Oslo, Sørøst-Norge og Agder. Flertallet (96; 88 prosent) av de inkluderte doktoravhandlingene var skrevet av kvinner, mot bare 13 (12 prosent) skrevet av menn. Metodevalg ser ut til å innebære en kjønnsforskjell, hvor halvparten (7) av doktoravhandlingene gjennomført av menn brukte helt eller delvis kvantitativ metode. Vi fant at 59 (54 prosent) av doktorandene

hadde barnehagelærerutdanning, noe som antyder et «innenfra-blikk» på forskningen. Doktorandene som ikke hadde bakgrunn som barnehagelærere, hadde bakgrunn som lærere og pedagoger, spesialpedagoger, siviløkonomer, barnevernspedagoger og psykologer. Det tyder på at barnehageforskning også engasjerer andre profesjoner. Ser vi profesjonsbakgrunn i forhold til metodevalg, var kun 4 av de 17 rent kvantitative avhandlingene skrevet av doktorander med barnehagelærerutdanning. Imidlertid var syv (50 prosent) av avhandlingene med både kvalitativ og kvantitativ metode skrevet av doktorander med barnehagelærerutdanning.

Tabell 2. Oversikt over doktorgradsinstitusjoner hvor doktoranden har disputert i perioden 2012–2022

Doktorgradsinstitusjon	Antall avhandlinger
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)	25
Universitet i Oslo	15
Universitetet i Stavanger	15
Universitet i Agder	9
Universitetet i Sørøst-Norge (inkludert Høgskolen i Sørøst-Norge)	9
Høgskolen i Innlandet (inkludert Høgskolen i Lillehammer)	8
OsloMet (inkludert Høgskolen i Oslo og Akershus)	9
Nord universitet	6
Universitetet i Tromsø	6
Høgskulen på Vestlandet	4
Universitetet i Bergen	1
MF vitenskapelig høyskole / Det teologiske menighetsfakultetet	1
Norges idrettshøgskole	1

Tema i doktoravhandlingene

Tematisk analyse av tittel og forskningsspørsmål i avhandlingene førte til identifisering av 13 temaer (se tabell 3).

Fagområde som forskningsfokus var tema i flest avhandlinger med fagområder som matematikk, estetiske fag, naturfag, språkstimulering og fysisk aktivitet. Avhandlingene undersøkte barnehagelærers praksis og/eller barns ferdigheter, utvikling av ferdigheter og læring. Forskningsspørsmålene om personalets rolle handlet om kjennetegn ved undervisning i matematikk som hverdagsaktivitet, personalets væremåte i samsamvær og hvordan barnehagelærere kunne stimulere og følge opp barn i naturen. Forskningsspørsmålene i avhandlingene har tatt utgangspunkt i barnas ferdigheter og undersøkte effekten av språkstimuleringsprogram, karakteristikk av barns matematiske tenkning og fysisk aktivitet hos barnehagebarn.

Praksis i profesjonen inkluderte tema med undersøkelser av yrkesutøvelse, arbeidsdeling mellom assistenter og barnehagelærere, nyutdannede barnehagelærere, regler, didaktikk og omsorg. Dette temaet handlet om profesjonsutøvelsen ut over det fagspesifikke i fagområder, og undersøkte profesjonens oppfattelser av arbeidsmiljø, mestring av yrkesrollen og

holdninger til profesjonelle grenser, samt kroppslig profesjonskunnskap, den såkalte pedagogkroppen. Alle avhandlingene handlet om personalets rolle og forskningsspørsmålene var typisk formulert som «hvordan kan ...», «hvordan opplever ...», «hvordan konstruerer ...» og «hvordan kommer X til uttrykk i barnehagen».

I temaet *inkludering, mangfold og spesialpedagogikk* inngikk tre kategorier: spesialpedagogikk, kartlegging og flerkulturelle tema. Hørselshemming og autisme ble undersøkt i lys av mulighet for deltakelse og samhandling. Kartlegging handlet i stor grad om diskurser knyttet til måling og observasjon av barns språklige ferdigheter. Tema innen mangfold handlet om barnehagelærers arbeid med nyankomne flytninger, pedagogisk praksis og deltakelse i flerkulturelle barnehager. Normalitet i barnehagen og bekymringsbarn ble også undersøkt. I forskningsspørsmålene ble formuleringer som «hvilken mening gis ...», «hvordan fremstår betydningen av ...» og «hvordan skapes vilkår for samhandling ...» benyttet.

Barnehagens kvalitet og betydning var tema i flere avhandlingar som undersøkte betydningen av barnehagen for barnas kognitive og sosiale utvikling. Syn på kvalitet i foreldresamarbeid og i læringsdialoger i samspillet mellom barnehagelærer og barn ble også undersøkt. Forskningsspørsmålene varierte fra «hvilke kvaliteter preger samspillet» og «hvilke oppfatningar har foreldre om kvalitet», til «hvilken sammenheng er det mellom timeantall i barnehagen og barns ferdigheter» og «hvilken sammenheng er det mellom fysisk miljø og barns fysiske aktivitet».

I temaet *barnehagepolitikk, styring og ledelse* ble barnas beste, læringsdiskurser og styringsmentalitet undersøkt ved hjelp av datainnsamling og policydokumenter. Videre ble det forsket på personalledelse og kunnskapsledelse, ut fra perspektiver som praksis, kvalitet, mangfold og økologisk økonomi. Dette temaet satte hovedsakelig søkelys på personalet i barnehagen. Forskningsspørsmålene handlet om hvilke diskurser som kan identifiseres i politiske ideologier, hvordan begrep som barnets beste er brukt i policydokumenter og hva som karakteriserer personalledelse.

Lek som tema i avhandlingene spente fra perspektiver som utestenging, naturmiljø, materialitet og bevegelsespraksis, i frilek, rollelek og risikolek. Innen dette temaet hadde flesteparten av avhandlingene barneperspektivet i leken som omdreiningspunkt, selv om personalets forståelse, mediering og interaksjoner i lek også ble tematisert. Forskningsspørsmålene ble formulert som «hvordan erfarer barna ...», «hva betyr miljøet for barnas lek», og «hva kjennetegner barnas repertoar ...».

I temaet *etikk, filosofi og medvirkning* ble begreper som nysgjerrighet og undring i fokus. Medvirkning ble knyttet til demokrati, hvor vilkår og dilemma for medvirkning og deltakelse ble diskutert. Forskningsspørsmålene ble formulert med ord som «hva under barn seg over» og «hvilke vilkår er avgjørende for ...».

Digital teknologi var tema med en overlapp fra digitalisering til etikk og danning. Bruk av IKT, interaksjoner mellom barn i og mellom barn og personale i møte med teknologi

og meningsskaping ble undersøkt, med spørsmål som «hva skjer når ...» og «hvordan kan digitale verktøy bidra til danning».

I temaet *overgang fra barnehage til skole* ble skoleforberedelser som femårsklubb undersøkt, men også utvikling av tilknytning og eksekutive funksjoner i overgangen.

Komparative studier var tema i få avhandlinger, hvor norsk barnehagepraksis ble sett i lys av barnehagepraksis i andre land, slik som Kina, Belarus og Tyskland, med særlig vekt på flerspråklighet og spesialpedagogikk.

Måltid ble tema hvor avhandlinger undersøkte fellesskapet rundt mat på småbarns-avdelinger, samt kosthold og matneofobi.

I temaet *barnehagelærerutdanningen* ble flerfaglige kunnskapsområder og refleksjon i klasserommet undersøkt. I det siste temaet, *vitenskapelige metoder*, ble det gjort en kartografering av barnehageforskning og metodologi.

Tabell 3. Oversikt over hovedtema i de 109 avhandlingene

Tema	Antall avhandlinger
Fagområde som forskningsfokus	17
Praksis i profesjonen	15
Inkludering, mangfold og spesialpedagogikk	14
Barnehagens kvalitet og betydning	13
Barnehagepolitikk, styring og ledelse	12
Lek	11
Etikk, filosofi og medvirkning	7
Digital teknologi	7
Overgang fra barnehage til skole	4
Komparative studier	3
Måltid	3
Barnehagelærerutdanningen	2
Vitenskapelig metode	1

Diskusjon

Hensikten med denne litteraturgjennomgangen er få oversikt over metodiske tilnærminger og tema i doktoravhandlinger innen barnehagefeltet i perioden 2012 til 2022. I likhet med Furenes et al.s (2021) litteraturgjennomgang av barnehageforskning danner våre funn et bilde av at avhandlingene beskriver fagdidaktiske og profesjonsfaglige fenomener ved hjelp av kvalitative metoder og tett på praksis, med barnehagelæreren som utvalg, og observasjon og intervju som datakilder. Slik sett ser det ut som om doktorgradsarbeid og annen barnehageforskning har større likheter, og at mønstrene er relativt samsvarende. Med tanke på at to tredjedeler av avhandlingene i vårt utvalg var artikkelbaserte og at de publiserte artiklene sannsynligvis har inngått i tidligere gjennomganger, var ikke dette et overraskende funn. Det er barnehagelærers perspektiv på eget arbeid, egen hverdag og

eget barneperspektiv som først og fremst er vektlagt. Barna er intervjuet, men i få studier er de hovedinformanter og/eller eneste utvalg. Den store bredden i avhandlingenes temaer tyder på at svært mange områder knyttet til barnehagefeltet blir undersøkt av doktorander. Flest avhandlinger hadde tema som *fagområder i barnehagen*, *praksis i profesjonen* eller *inkludering, mangfold og spesialpedagogikk*, mens *vitenskapelig metode* og *barnehagelærerutdanning* var temaer i færrest avhandlinger. De fagspesifikke temaene ble også funnet i rapportene til Alvestad et al. (2009) og Borg et al. (2008). Sammenligner vi resultatene med den svenske gjennomgangen av doktoravhandlinger fant Klerfelt (2002) lite forskning på innvandring, privat versus kommunal virksomhet, samt lite forskning på fagspesifikke læreprosesser på ulike emneområder som barns skriving, musikalsk utvikling og bruk av digitale midler. Disse temaene ser det derimot ut som om de norske doktorandene har vært opptatt av, om enn i ulik grad. Når det gjelder studier med fagarbeidere som utvalg som Klerfelt (2002) etterlyser, var dette lite undersøkt i norske avhandlinger.

Vi fant kun tre internasjonalt komparative avhandlinger, til tross for at dette har blitt fremhevet som et område hvor det trengs mer forskning i over tjue år (Gulbrandsen et al., 2002; Kunnskapsdepartementet, 2018). Gulbrandsen et al. (2002) etterlyste internasjonalt komparativt perspektiv på områder som barnehagepolitikk, for eksempel ansvarsfordeling og oppgavefordeling, men også ideologier i ulike lands læreplaner. I ekspertgruppen om barnehagelærerrollens (Kunnskapsdepartementet, 2018) undersøkelse av eksisterende barnehageforskning 2012–2017 var det fremdeles lite internasjonalt komparativ forskning. De få studiene de fant var begrenset til policynivå, og ikke pedagogiske arbeid i barnehagen. Selv om incentiver til utenlandsopphold for doktorander fra for eksempel Forskningsrådet har økt (Forskningsrådet, 2019), har ikke det ført til mer komparativ forskning. Gjennom mer internasjonal komparativ forskning kan barnehagefeltet få et «utenfra-blikk» som vil kunne bringe nye perspektiver, få frem behov for endring og skape bedre forståelse av egen praksis og den norske barnehagens egenart. Det kan se ut som om det er nødvendig med flere virkemidler for å få frem komparative studier på barnehagefeltet, både for doktorander og for etablerte forskere.

I likhet med resultatene til Furenes et al. (2021), Hännikäinen (2010) og Kunnskapsdepartementet (2018) viser også vår gjennomgang av avhandlinger en klar overvekt av kvalitative studier (72 prosent). Mangelen på metodemangfold kan være problematisk fordi det (a) kan gi et mindre solid kunnskapsgrunnlag i barnehageforskningen (Furenes et al., 2021) og (b) det kan lett føre til en metodisk reproduksjon når overvekten av doktorandene er opplært og drillet i bruk av samme type metodisk tilnærming, og det er disse som i neste omgang skal veilede nye doktorander i deres avhandlingsarbeid. Vi fant i tillegg at det hovedsakelig var doktorander som ikke hadde bakgrunn fra barnehagen som brukte kvantitative metoder. Det kan tyde på at disse doktorandene er særlig viktige fordi de kan bidra både med nye perspektiver inn i barnehager, samt med en annen type forskning. Furenes et al. (2021) foreslår mer tverrfaglig forskningssamarbeid som en mulighet til å øke

metodemangfold i barnehageforskningen. Et annet område som aktualiseres for å styrke metodemangfold kan være gjennom metodeopplæring i ph.d.-program for doktorander innen barnehagefeltet.

Resultatene våre viste at det gjennomsnittlig ble godkjent mellom 9 og 11 avhandlinger årlig. Det er et fåtall av de rundt 1 500 doktoravhandlingene som blir avlagt i Norge hvert år (Statistisk sentralbyrå, 2022). NTNU var den institusjonen hvor flest tok doktorgrad innen barnehagetema i perioden vi undersøkte, til tross for at det ikke ble tilbydd barnehagelærerutdanning der. Det kan ha sammenheng med at Dronning Mauds Minne Høgskole, som ligger i Trondheim, har mange barnehagelærerstudenter. Hele 43 av avhandlingene (40 prosent) ble gjennomført på institusjoner som ikke tilbydde barnehagelærerutdanning (Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, MF vitenskapelig høyskole og Norges idretts-høgskole). Implementering av ph.d.-programmer ved de nyere universitetene kan tyde på en endring i dette mønsteret, som sannsynligvis vil styrkes i fremtiden.

Studiens begrensninger

Vår studie har flere begrensninger. Først, det kan tenkes at kreativitet og nyskaping i tema-valg og analyser kan være lavere hos doktorander enn ellers, ettersom avhandlingene skal forsvares og det er kanskje mer risikofullt med kontroversiell forskning. Vi har også bare valgt å ta med de ti siste årene, og ikke et lengre perspektiv. Et annet viktig aspekt som ikke berøres i vår artikkel er om avhandlingen er del av større (eksternt finansierte) forskningsprosjekter eller om de er individuelle prosjekter, slik det var i barnehageforskningens begynnelse. Videre har studien vår begrensning i søkemetoden. Første- og sisteforfatter gjennomførte søket uavhengig fra hverandre i et forsøk på å finne flest mulig aktuelle avhandlinger, men aktuelle avhandlinger kan likevel ikke blitt identifisert med søkeordene og heller ikke blitt fanget opp ved hjelp av snøballmetoden. For eksempel var det usikkert om alle avhandlinger avlagt i 2022 var blitt registrert i Cristin før vårt avsluttende søk i desember. Det er likevel sannsynlig at det relativt store utvalget med inkluderte avhandlinger kan gi et bilde av barnehageforskning fra doktorgradsstudenter i denne perioden.

Implikasjoner

Samlet sett viser resultatene at doktorgradsavhandlinger bidrar med forskning tett på praksis som setter søkelys på ulike aspekter ved barnehagens hverdagsliv. Kjennskap til feltet og kvalitative metoder kan være positivt for å forstå, men i likhet med Furenes et al. (2021) stiller vi også spørsmål med overvekten av kvalitative metoder kan medføre at viktige spørsmål om barnehagefeltet ikke blir stilt. I vårt utvalg later det til at når disse spørsmålene ble stilt, var det hovedsakelig av forskere som ikke nødvendigvis var tett på feltet. En viktig implikasjon vil derfor være å styrke en bredere forskningsmetodisk utdanning både i master- og ph.d.-opplæring på barnehagefeltet.

Et viktig formål med vår studie var å finne ut hva barnehagefeltet trenger flere avhandlingar om. Funnene våre viser at det er behov for flere studier som inkluderer barn under tre år, foreldre og andre yrkesgrupper fra barnehagen enn barnehagelærere. Dette resultatet må imidlertid ikke tolkes som om for eksempel forskning på barnehagelærers yrkesutøvelse og relasjonsbygging med barn over tre år har blitt undersøkt ferdig. Våre tema var grove kategorier og har ikke fanget opp nyanser som kan være avgjørende for vidare forskning. Det var flest avhandlingar med flere faglige perspektiver som eksempelvis matematikk og språk, og færre som sammenlignet barnehagens arbeid innen flere fagområder eller bidro med komparativ forskning hvor den norske barnehagepraksisen ble sammenlignet med andre land. Det kan tyde på et behov for å styrke internasjonalt forskningssamarbeid hvor doktorander får inngå. Det var også overraskende få doktoravhandlingar som satte søkelys på barnehagelærerutdanningen, til tross for at utdanningen er sentralt for profesjonspraksis. En klar implikasjon er derfor å utfordre doktorandene til å rette søkelyset også innover i utdanningen for å undersøke hvordan den bidrar til profesjonskompetanse.

Forfatterbiografier

Hilde Hofslundsengen er professor i pedagogikk ved Institutt for språk, litteratur, matematikk og tolkning, Høgskulen på Vestlandet. Hun er utdannet barnehagelærer og logoped. Hun leder forskergruppen «Kvardagsliv i barnehagen» og forsker på tema innen språk, lesing og skriving.

Lisbeth Ljosdal Skreland er førsteamanuensis ved Universitetet i Agder. Hun er utdannet barnehagelærer. Hun leder forskningsgruppen «Barndom, barnehage og barnehagelærerutdanning» og forsker på barnehagen som institusjon, barnehagens kvardagsliv, migrasjon og materialitet.

Marit Bøe er professor ved Universitetet i Sørøst-Norge. Hun er utdannet barnehagelærer. Hun leder forskningsgruppen «Barnehageledelse og profesjon» (BaPro) under Senter for barnehageforskning, utvikling og innovasjon (SEBUTI), USN. Forskningsinteressen befinner seg innenfor utdanningsledelse.

Karin Hognestad er professor i pedagogikk ved Institutt for pedagogikk ved Universitetet i Sørøst-Norge. Hun leder Senter for barnehageforskning, utvikling og innovasjon (SEBUTI) ved USN universitet.

Hognestad veileder flere ph.d.-stipendiater som har søkelys på barnehagefeltet. Hun forsker selv blant annet på ulike tema innenfor utdanningsledelse og pedagogisk ledelse, og er opptatt av praksisteori.

Referanser

- Alvestad, M., Johansson, J. E., Moser, T. & Søbstad, F. (2009). Status og utfordringer i norsk barnehageforskning. *Nordisk barnehageforskning*, 2(1), 29–55. <https://doi.org/10.7577/nbf.249>
- Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager* (LOV-2005-06-17-64). Lovdata. <https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64>
- Bjørnstad, E. & Samuelsson, I. P. (Red.). (2012). *Hva betyr livet i barnehagen for barn under tre år? En forskningsoversikt*. Høgskolen i Oslo og Akershus.
- Borg, E., Kristiansen, I. H. & Backe-Hansen, E. (2008). *Kvalitet og innhold i norske barnehager. En kunnskapsoversikt* (NOVA-rapport). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Evertsen, C., Tveitereid, K., Plischewski, H., Hancock, C. & Størksen, I. (2015). *På leit etter læringsmiljøet i barnehagen. En synteserapport frå Læringsmiljøsenteret ved Universitetet i Stavanger*. Læringsmiljøsenteret <https://www.uis.no/nb/rapport-pa-leit-etter-laeringsmiljoet-i-barnehagen>
- Forskningsrådet. (2019). *Forskningsopphold i utlandet med satser*. <https://www.forskningsradet.no/sok-om-finansiering/midler-fra-forskningsradet/utenlandsstipend/>
- Furenes, M. I., Reikerås, E., Moser, T. & Munthe, E. (2021). *Trender i empirisk barnehageforskning i de skandinaviske landene 2006–2019 – en forskningskartlegging*. Kunnskapssenteret for utdanning. <https://www.uis.no/sites/default/files/2022-01/13101300%20Hovedrapport%20Norsk.pdf>
- Gulbrandsen, L., Johansson, J. E. & Nilsen, R. D. (2002). *Forskning om barnehager. En kunnskapsstatus*. Norges forskningsråd. <https://www.forskningsradet.no/siteassets/publikasjoner/1147245354679.pdf>
- Hännikäinen, M. (2010). 1 to 3-year-old children in day care centres in Finland: An overview of eight doctoral dissertations. *International Journal of Early Childhood*, 42, 101–115. <https://doi.org/10.1007/s13158-010-0015-5>
- Klerfelt, A. (2002). *Var ligger forskningsfronten? – 67 avhandlinger i barnpedagogik under två decennier, 1980–1999*. Skolverket. <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a654698/1553957657052/pdf936.pdf>
- Kunnskapsdepartementet. (2018). *Barnehagelærerrollen i et profesjonsperspektiv – et kunnskapsgrunnlag. Ekspertgruppen om barnehagelærerrollen*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/f78959abbd54b0497a8716ab2cbbb63/barnehagelarerrollen-i-et-profesjonsperspektiv.pdf>
- Munn, Z., Peters, M. D. J., Stern, C., Tufanaru, C., McArthur, A., & Aromataris, E. (2018). Systematic review or scoping review? Guidance for authors when choosing between a systematic or scoping review approach. *BMC Medical Research Methodology*, 18, 1–7. <https://doi.org/10.1186/s12874-018-0611-x>

- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., ... Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: An updated guideline for reporting systematic reviews. *International Journal of Surgery*, 88, 1–9. <https://doi.org/10.1016/j.ijssu.2021.105906>
- Repstad, P. (2007). *Mellom nærhet og distanse. Kvalitative metoder i samfunnsfag* (4. utg.). Universitetsforlaget.
- Sommersel, H. B., Vestergaard, S. & Larsen, M. S. (2013). *Kvalitet i barnehager i skandinavisk forskning 2006–2011. En systematisk forskningskartlegging*. Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning. https://edu.au.dk/fileadmin/edu/Udgivelser/Clearinghouse/Kunnskap_om_kvalitet_i_barnehager.pdf
- Statistisk sentralbyrå. (2022). 13595: *Doktoravhandlingar, etter språk, statistikkvariabel og år*. <https://www.ssb.no/statbank/table/13595/tableViewLayout1/>
- Steen-Johnsen, S. (2023, 1. mars). *Flere ett-åringer i barnehage*. <https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager/artikler/flere-ett-aringer-i-barnehage>

Appendiks 1

Oversikt over de 109 inkluderte studier

Forfatter	Tittel	Årstall
Alexandersen, N.	The Role of Early Educational Experiences in Child Development: Evidence from a Context of Universal Access	2022
Alstad, G.T.	Barnehagen som språklæringsarena. En kasusstudie av tre barnehagelæreres andrespråksdidaktiske praksiser	2013
Amundsen, H.M.	Barns undring gjennom fortolkning og levd kropp. Hermeneutiske og fenomenologiske hendelser i barnehagen	2018
Aslanian, T.K.	Stretching the Boundaries of Care	2019
Berge, A.	Barnehagen i en brytningstid. Tradisjoner i spill og praksiser under press i den store barnehagen	2015
Bergsland, M.D.	Barnehagens møte med minoritetsforeldre. En kritisk studie av anerkjennelsens og miskjennelsens tilblivelser og virkninger	2018
Birkeland, J.	Observasjon – en nøkkelkompetanse i barnehagelæreres utdanning og profesjon: brudd, utfordringer og potensial	2020
Birkeland, Å.	Contradictory Cultural Formation Ideals in a Time of Increased Emphasis on Individualization. A Cross-Cultural Study of Kindergarten Practices in China and Norway	2020
Bjelkerud, A.W.	Konseptualiseringer av profesjonalitet. En Deleuze-inspirert utforskning av barnehagelæreres profesjonalitet og det barokke	2022
Bjorgen, K.	Bevegelsesglede i barnehagen: En kvalitativ studie av 3–5-åringers trivsel, involvering og fysiske aktivitet i barnehagens ulike utemiljø	2017
Bjorkøy, I.	Sang som performativ for samspill i småbarnspedagogisk praksis	2020
Bjørnebye, M.	Young Children's Grounding of Mathematical Thinking in Sensory-Motor Experiences	2021
Blomkvist, E.A.M.	Barns matmot 2.0: Diet, Development, and Food Neophobia in Early Years. How to Promote Healthy Diets in a Kindergarten Setting	2021
Boldermo, S.	Education for Social Sustainability. Meaning Making of Belonging in Diverse Early Childhood Settings.	2020
Breive, S.	Processes of Mathematical Inquiry in Kindergarten	2019
Bøe, M.	Personalledelse som hybride praksiser. Et kvalitativt og tolkende skyggestudie av pedagogiske ledere i barnehagen	2016
Dahle, H.F.	Butikk eller pedagogikk? En studie av store private barnehagekjeder i Norge	2020
Eik, L.T.	Ny i profesjonen: En observasjons- og intervjustudie av førskolelæreres videre kvalifisering det første året i yrket	2014
Eliassen, E.	Cognitive Development and Social Competence in Early Childhood Education and Care	2018
Eriksen, E.	Prinsippet om barn(et)s beste i barnehage(kon)tekst	2020
Figenschou, G.	«Full kontroll i barnehagen?» En studie av styring og styringsmentalitet	2017
Fimreite, H.	Kollegarettleing og endring av den kollektive kunnskapen i barnehagen	2022
Giæver, K.	Dialogenes vilkår i den flerkulturelle barnehagen: En etnografisk studie av barnehagens pedagogiske praksis	2020
Grindheim, L.T.	Kvardagslivet til barneborgarar. Ein studie av barna si deltaking i tre norske barnehagar	2014
Hansen, J.E.	Educational Language Practices and Language Development in Early Childhood Education and Care	2018
Hanssen, N.B.	Special Educational Needs Practices in Norwegian and Belarusian Preschools	2018
Heimburg, D.V.	Mattering in Co-Creating Inclusive Communities – A Participatory Action Research Study on Promoting Health and Well-Being in Kindergartens and Communities Through Future-Forming Practices and Policies	2022
Helland, S.H.	Matmot i barnehagen: En studie av toåringers matneofobi og kosthold og hvordan dette kan endres	2019
Hillesøy, S.	Et vanlig barn i en vanlig barnehage? Vilkår for deltakelse i barnefellesskap for de yngste barna med cochleaimplantat i barnehagen.	2016

Forskningstrender i norske doktorgradsavhandlingar innen barnehagefeltet

Forfatter	Tittel	Årstall
Hofslundsengen, H.	Betydningen av barns oppdagende skriving i barnehagen. En kvasi-eksperimentell intervjuintervensjonsstudie	2017
Hognes, H.D.	Kontinuitet og diskontinuitet i barns overgang fra barnehage til skolefritidsordning og skole: En multimetodisk studie av pedagogers og SFO-lederes prioriteringer av tiltak og barns erfaringer med kontinuitet og diskontinuitet	2016
Hognestad, K.	Pedagogiske lederes kunnskapsledelse som praksis på avdelingen i barnehagen: Et kvalitativt og tolkende skyggestudie	2016
Holland, S.	Samspill i læringsdialoger. En studie av interaksjon, dominansmønstre og mediering	2017
Høydalsvik, T.	Implementering av og tilpassingar til ei endra barnehagelærarutdanning: Ein multimetodisk studie av nye praksisar	2018
Håberg, L.I.A.	Didaktisk arbeid i barnehagen: Kvalitativ studie av korleis assistentar og barnehagelærarar planlegg, gjennomfører og vurderer samlingsstund og femårsklubb	2015
Ilje-Lien, J.	Sårbarhet i møte med den tause Andre: En Kristeva-inspirert utforskning av barnehagelæreres samspill med barn som er nykommere til norsk språk og barnehagekontekst	2020
Jernes, M.	Interaksjoner i digitale kontekster i barnehagen	2013
Johannessen, I.L.	Ledelse og kvalitetsutvikling i kommunale barnehager. En kvalitativ studie om lederes igangsetting, oversetting og iverksetting av kvalitetsutviklingsarbeid i barnehagen	2020
Johannesen, N.	Medvirkning som tiltale. Møter med små barns uttrykk, pedagogers tenkning og tekster av Emmanuel Levinas	2016
Kippe, K.O.	Barnehagen som arena for barns fysiske aktivitet. En mixed methods studie av 4–6-åringers og ansattes fysiske aktivitetsgrad i barnehagen, ansattes syn på fysisk aktivitet, og det pedagogiske miljøets kollektive bevissthet og praksis for å fremme aktivitet blant barna	2021
Kleemann, C.B.	Lek på to språk. En studie av kodeveksling og språkalternering i tospråklig rollelek på nordsamisk og norsk i en samisk barnehage	2015
Klem, M.	Språkkartlegging som grunnlag for å identifisere risiko for språkvansker hos førskolebarn	2016
Kleppe, R.	One-to-Three-Year-Olds' Risky Play in Early Childhood Education and Care	2018
Kristoffersen, A.E.	Litterasitetspraksiser i barnehager med hørselshemmede og hørende barn	2013
Kulset, N.B.	Musickhood. Om verdien av musikalsk kapital og musikalsk trygghet i væremåten hos voksne i flerspråklige barnehager. En selvstudie av egen musikkpraksis	2017
Lafton, T.	Refleksjoner og handlinger i barnehagens møter med teknologi. Sosio-materielle teorier som optikk for (re)konstruksjoner av barnehagepraksiser	2016
Larsen, A.S.	Forstyrrelser paradoksale kraft. En studie av hvordan forstyrrelser kan virke produktivt i pedagogisk arbeid i barnehagen	2015
Lenes, R.	Development of self-regulation and academic skills: The role of child factors, socioeconomic status, and cultural context	2021
Letnes, M.A.	Digital dannelse i barnehagen. Barnehagebarns meningsskaping i arbeid med multimodal fortelling	2014
Lund, H.B.H.	Ulikhet, likhet og mangfold. Pedagogisk ledelse og foreldreskap i kulturelt mangfoldige barnehager	2022
Løkken, I.M.	Kvalitetsbetingelser i småbarnsgrupper og barns sosial-emosjonelle kompetanse i norske barnehager	2022
Løvgren, M.	Professional Boundaries. The Case of Childcare Workers in Norway	2014
Menning, S.F.	Curiosity – A Value Loaded Notion. Exploring Practices around Curiosity in Early Childhood Education and Care (ECEC) in Norway	2019
Midtskogen, B.	Kartlegging av barnehagebarn: En empirisk studie av hvordan kartlegging inngår i barnehageansattes praksis og om de tar hensyn til barnets perspektiv	2022
Moe, M.	Barnehagen som dialogisk og helsebyggende arbeidsplass – med mennesker som tør å sette seg selv på spill ...	2014
Moen, K.	Kjærlig kamp: En analyse og drøfting av barnehagelæreres dømmekraft i situasjoner med verdimotsetninger mellom foreldre og ansatte i barnehager med religiøst mangfold	2021
Moxnes, A.R.	Sensing, Thinking and Doing Reflection in Early Childhood Teacher Education	2019

(Forts.)

(Forts.)

Forfatter	Tittel	Årstall
Nergaard, K.	Jevnaldningsavvisninger og empati i barns lek og samspill. En hermeneutisk-fenomenologisk studie	2020
Nilsen, A.C.E.	Bekymringsbarn blir til. En institusjonell etnografi av tidlig innsats som styringsrasjonal i barnehagen	2017
Nilsen, A.K.O.	Physical Activity Among Preschoolers – Cross-Sectional and Prospective Findings from the Sogn og Fjordane Preschool Physical Activity Study	2020
Nome, D.Ø.	De yngste barnas nonverbale sosiale handlingsrepertoar – slik det utvikler seg og kommer til uttrykk i norske barnehager	2017
Nordheim, H.	Partnership Between Parents with Immigrant Backgrounds and Professionals in Early Childhood Education	2022
Nordtømme, S.	På vei mot en rom(s)lig pedagogikk? En fortolkende studie av barns lekeerfaringer med rom og materialitet	2016
Nygård, M.	Barnehagen som læringsarena i endring. Politiske ideologier og barnehagelæreres fortolkninger	2017
Olaussen, I.O.	Kiasmefortellinger – fortelleruttrykk av og for de yngste i barnehagen i et kunstnerisk utforskende multimodalt perspektiv	2018
Olsen, K.	Personalets praksiser for å støtte barn med autisme til sosial deltakelse i barnehagens uformelle miljø. En kritisk fortolkende case-studie med et kryssnasjonalt perspektiv	2019
Olsen, T.M.	Språkstimulering gjennom samtale. En studie av språklig samhandling, ordforråd og teksttyper i samtaler mellom ansatte og flerspråklige barn	2017
Os, E.	Voksnes mediering av jevnaldningsrelasjoner i barnehager. En undersøkelse av voksnes bidrag til samhandling mellom barn under tre år	2020
Otterstad, A.M.	Å stå i trøbbelet. Kartograferinger av barnehageforskningens metodologier. Postkvalitative passasjer og (ny)empiriske brytninger	2018
Pape-Pedersen, I.	Pedagogkroppen. En studie av kroppslig profesjonskunnskap(ing) i barnehagen	2022
Pedersen, L.	Kjensla av leikeplassen. Ei kvalitativ undersøkelse av fem år gamle barn sine bevegelsespraksisar i barnehagen	2020
Pesch, A.	Å skape rom for flerspråklighet. En studie av diskursive vilkår for barnehagens språklige praksis med flerspråklige barn	2017
Pettersvold, M.	Barns demokratiske deltakelse i barnehagen: fordring og utfordring. En kritisk, tolkende studie av vilkår for at barns rett til medvirkning i barnehagen kan realiseres i samsvar med intensjonene	2015
Ratib, L.	The Relationship Between Children's Attendance in Norwegian Childcare Centers and Language and Behavioral Development During Early Childhood	2013
Ree, M.	Vilkår for barns medvirkning i fellesskap i barnehagen	2020
Rogde, K.	Improving Children's Linguistic Comprehension Skills. A Systematic Review and a Randomized Controlled Trial	2018
Rossholt, N.	Kroppens tilblivelse i tid og rom. Analyser av materielle-diskursive hendelser i barnehagen	2012
Sanderud, J.R.	Playing, Sensing, and Meaning: An Ethnographic Study of Children's Self-Governed Play in a Norwegian Nature Kindergarten	2022
Sando, O.J.	Places for Children. The Role of the Physical Environment in Young Children's Well-being and Physical Activity	2021
Sando, S.	Barn, IKT og etikk: En studie i digital etisk dannelse, med norske barnehager som case	2014
Schanke, T.	Preparing For and Entering School	2019
Skalstad, I.	Naturen som arena for utforskning og læring av naturfaglege tema i barnehagen og i barneskulen	2021
Skreland, L.L.	På mandager er det ikke lov med papirfly. En studie av regler og yrkesutøvelse	2016
Solheim, E.	Effekter av barnehage på barns utvikling: tid i barnehage, gruppe størrelse og førskolelærer-barn-relasjonen	2013
Solstad, T.	Snakk om bildebøker! En studie av barnehagebarns resepsjon	2015
Stangeland, E.	Språklig mestring, lek og sosial kompetanse hos de yngste barnehagebarna. En studie av variasjon og sammenhenger	2018

Forskningstrender i norske doktorgradsavhandlingar innen barnehagefeltet

Forfatter	Tittel	Årstall
Steinnes, G.S.	Profesjonalitet under press? Ein studie av førskulelærarar si meistring av rolla i lys av kvalifiseringa til yrket og samarbeidet med assistentane	2014
Storsletten, V.M.L.	Quality as Flourishing. A Study of Quality Based Upon Leadership in Kindergartens with Implications for Ecological Economics	2018
Strand, B.M.S.	The Roles Role Play Plays. The Form and Function of Bilectal Codeswitching in North Norwegian Pre-School Children's Role Play	2022
Strømme, L.M.	Normalitet i barnehagen. Ansatte og barns forventninger til det å «være normal»	2019
Sæbbe, P.E.	Barnehagelæreres «matematikkundervisning» i barnehagen	2019
Sønsthagen, A.G.	Leadership and Responsibility: A Study of Early Childcare Institutions as Inclusion Arenas for Parents with Refugee Backgrounds	2021
Søyland, L.	Grasping Materialities: Making Sense Through Explorative Touch Interactions with Materials and Digital Technologies	2021
ten Braak, D.	Early Childhood Executive Function, Literacy, and Mathematics: Direction of Effects and Domain-Specificity Across the Transition to School	2020
Thoresen, E.	Kindergarten Teachers as Mediators in Sociodramatic Play Interaction	2017
Tofteland, B.	Måltidsfellesskap i barnehagen – demokratiets vugge? En studie av samtaler med ansatte på småbarnsavdelinger	2015
Ulla, B.	Arrangement av kropp, kraft og kunnskap: Ein studie av profesjonsutøvinga til barnehagelæraren	2015
Undheim, M.	The Process Is Not Enough: Children and Teachers Creating Multimodal Digital Stories in Kindergarten	2020
Vangsnes, V.	The Dramaturgy and Didactics of Computer Gaming – A Study of a Medium in the Educational Context of Kindergartens	2014
Vestad, I.L.	Barns bruk av fonogrammer. Om konstituering av musikalsk mening i barnekulturelt perspektiv	2013
Viddal, K.R.	Becoming Secure. Attachment Relationships Across Preschool to School Age: Continuity, Self-Regulation, and Quantity of Childcare	2018
Vik, N.E.	Språkkartlegging og inkludering av flerspråklige barn i barnehagen	2021
Vik, S.	Tidlig innsats i skole og barnehage. Forutsetninger for forståelser av tidlig innsats som pedagogisk prinsipp	2015
Waaland, T.	Job Characteristics and Mentoring Relationships in Preschools: A Theory-Based Investigation of the Variability of Job Characteristics and Mentoring Relationships Through the Use of Exploratory and Confirmatory Research Methods	2016
Waterhouse, A.H.L.	Materialpoetiske øyeblikk. En a-r-t-ografisk studie av små barns eksperimentelle materialprosesser i barnehagen	2021
Wolf, K.D.	Alle foreldre med? Syn på kvalitet og samarbeid i barnehagen	2020
Zachrisen, B.	Interetniske møter i barnehagen: Vilkår for barns samhandling i lek	2013
Øverland, K.	Children of Divorce in Daycare. Exploring Subjective Experiences Among Daycare Staff and Children Using Q Methodology	2013
Åmot, I.	Barn med samspillsvansker og ansattes dilemma relatert til retten til medvirkning i barnehagen	2014